

Dagje Nijlen ringen met Frank Majoor

Frank van Groen

Het zal de oplettende waarnemer niet zijn ontgaan dat sinds een jaar of vijf in toenemende mate Nijlganzen met gekleurde ringen om hun poten rondlopen in Amsterdamse stadsparken. De Nijlganzen worden geringd door Frank Majoor in opdracht van het Faunafonds.

Sinds de eerste Nijlganzen in 2011 in Amsterdam van kleurringen zijn voorzien heb ik ruim 1000 aflezingen van Nijlganzen op mijn naam staan, voornamelijk in Amsterdam. Ergens in juni kreeg ik een mailtje van Frank Majoor dat hij nog wel hulp kon gebruiken bij een geplande ringactie van Nijlganzen in Amsterdam op 24 juni. Tot nu toe was het er nog steeds niet van gekomen

om een keer mee te gaan, vanwege drukte in het broedseizoen en vakantie. Dit keer had ik wel tijd en ik reageerde dan ook direct positief op z'n oproep. Een paar dagen van te voren gaf ik Frank door waar mij bekende paren met ringbare jongen zaten.

We spreken om half elf af bij de Zaaierweg. Hier zit een koppel met vier ringbare jongen. Behalve Frank en mijzelf bestaat het ringteam vandaag uit Rob Moolenbeek uit Ankeveen en Henk Sandee. Henk volgt de Nijlganzen in het westen van de stad en sluit zich in het Oosterpark bij ons aan.

Frank Majoor ringt een jonge Nijlgans op de Zaaierweg. Een van de ouders kijkt vanaf een afstand toe

Op stap met Frank

Tien voor half elf fiets ik weg uit Frankendaal. In het moeras daar lukt het me niet een gekleurde Lepelaar af te lezen. De vogel blijft namelijk hardnekkig op één poot staan. Even later belt Frank: 'We gaan vast beginnen want de jongen zitten er zo mooi bij, midden op de weg.' Als ik vijf minuten later arriveer zijn twee van de drie jongen al gevangen. De derde is even later ook de klee. Het vierde jong zien we niet. De ouders verdedden hun jongen met vervoer. Daarbij vallen ze

FOTO: FRANK VAN GROEN

Een jonge Nijlgans wordt gebruikt als lokaas om de ouders in de buurt te houden, zodat nog meer jonge Nijlganzen kunnen worden gevangen

lefoontjes binnenkomen van mensen die het niet vertrouwen en niet willen dat hun Nijlganzen iets wordt aangedaan.

Met z'n vieren fietsen we vervolgens de halve stad door op zoek naar ringbare Nijlganzen. De uitrusting bestaat uit een fietstas vol brood, een flink grofmazig schepnet, twee juten zakken, een op een stokje opgerolde nylondraad met eindlus, de kleurringen, metalen ringen van Vogel-trekstation Arnhem en een opschrijfboekje.

Dit is de tweede keer dit jaar dat Frank Nijlganzen ringt in Amsterdam. Eind mei was de eerste ronde. Jongen die toen nog te klein waren om geringd te worden of konden ontsnappen aan de ringpoging, staan vandaag op het programma om te worden voorzien van ringen. Paren die jongen hebben die nu nog te klein zijn om geringd te worden, zoals in het Science park, in Frankendael en in het Oosterpark, komen begin augustus aan de beurt.

Frank Majoor doet het leeuwendeel van het ringwerk vandaag. Fascinerend om te zien hoe geroutineerd, gedreven, geconcentreerd en vol liefde voor de vogels hij bezig is. Het vangen is een kunst op zich waar Frank met zijn jarenlange ervaring werkelijk zeer bedreven in is. Elke vogel krijgt een metalen ring en om elke poot een kleurring, waarvan de uiteinden met speciale lijm zorgvuldig aan elkaar worden vastgelijmd.

Sarphatipark

Na het eerste ringsucces bij de Zaaiersweg gaat het in flink tempo naar het Oosterpark. De jongen zijn hier nog te klein, dus rijden we snel door naar het Sarphatipark waar een koppel zit met vijf juvenielen. Twee jongen blijken misvormde vleugels te hebben, waarschijnlijk veroorzaakt door een eenzijdig dieet van te veel brood. Dit zie je ook wel eens bij Soepganzen, het komt nooit meer goed. Die ganzen halen het toch niet en worden daarom niet geringd. De andere drie jongen weet Frank te vangen met de vanglus. De ouders zijn in de rui, kunnen dus niet vliegen en vallen Frank een stuk minder fel aan dan het koppel van de Zaaiersweg van vanmorgen.

Aan de ander kant van het park kijken we of we kleurringen bij Wilde Eenden kunnen aflezen. Terwijl Frank een sanitaire stop doet in de bosjes lukt het Rob een jonge net vliegvlugge Wilde Eend te pakken die ik voorzichtig in zijn richting opdrijf. De vogel krijgt van Frank een kleurring om. Het is waarschijnlijk een jong mannetje omdat de snavel al wat geel kleurt. Zou hij in het park blijven of de wijde wereld intrekken? Hopelijk wordt hij nog een keer ergens afgelezen zodat we dat te weten komen.

Vondelpark

Rond het middaguur zijn we actief in het Vondelpark. Eind mei is hier al geringd. Plan is nu de nog resterende ongeringde juvenielen te vangen plus de jongen die toen nog te klein waren om geringd te worden. Uiteraard lezen we alle geringde vogels af die we tegenkomen. Bij het eilandje met muziektent zit het eerste koppel met zes jongen. Hiervan zijn de ouders en vier jongen al geringd. Het lukt Frank de overige twee jongen te vangen met de vanglus. Een paar kinderen die langskomen mogen de jonge vogels aaien en gaan ermee op de foto.

Bij de vijver met de fontein zit een familie Nijlganzen met zes jongen. We waarschuwen twee zonnende jongedames dat hun rust wel eens verstoord kan worden. Ze blijven rustig liggen en trekken zich niets aan van het spektakel dat zich achter hun rug afspeelt. Een grote hond loopt over de vlonder van de fontein naar de kant door het water. De familie Nijlgans loopt daardoor verschrikt van ons weg. Gelukkig blijven ze op de kant. Twee jongen zijn al geringd, vier nog niet. Frank begint direct met voeren en legt z'n vanglus op scherp. Even later trekt hij het eerste jong naar zich toe. Die wordt als lokkertje gebruikt om de boze ouders en de overige jongen dichterbij te krijgen. Het lukt hem alle vier de ongeringde jongen te vangen.

Het paar bij de Schapenweide heeft ook zes jongen. Deze zijn eind mei al geringd. Ze waren toen nog aan de kleine kant. Frank constateert tevreden dat de ringen goed zijn blijven zitten en dat alle jongen er gezond uitzien.

Het paar bij de Willemsparkvijver slaan we over, die zijn de vorige keer al geringd. Even verderop zit nog een paar met zeven jongen waarvan er vier nog niet geringd zijn. De ouders en de jongen vertrouwen het niet en wachten in het water af. Twee Meerkoeten hebben wel zin in het brood dat Frank voor de ganzen heeft uitgestrooid. Al snel wordt het vrouwtje gevangen, de wat grotere

Amsterdam-West

En dóór gaan we, flink trappend met een moordend tempo, op z'n Amsterdams, over de stoep en slalomend tussen hekjes. Na al die ringrondes kent Arnhemmer Frank Majoor beter de weg in de groene delen van de stad dan menig Amsterdammer.

Langs het Christoffel Plantijnpad zit een geringd paar met nog te kleine jongen. Dat wordt terugkomen op deze plek in augustus. We vinden het leuk als we er een Meerkoet met kleurringen ontdekken. Het is een vrouwtje met vier jongen. In het heldere water kunnen we haar code aflezen, een leuk record voor in de database. Op dezelfde locatie zien we een wat donkere Wilde Eend met een lint met strik om z'n nek. Dat ziet er niet goed uit. Binnen de kortste keren heeft Frank hem met brood naar de vanglus gelokt. De vogel wordt snel ontdaan van het vervelende lint en weer vrijgelaten. Hij is te soepig om te ringen. Alleen echte Wilde Eenden komen in aanmerking voor het ringproject.

Verderop langs de Plesmanlaan lezen we de kleurringen van een paar Nijlganzen zonder jongen af en vinden we een paar met vijf grote jongen. Twee jongen vangt Frank met de vanglus. Bezorgde bewoners aan de overzijde van het water roepen 'dierenbeulen'! Henk fietst erheen om ze uit te leggen wat er aan de hand is. Met het schepnet lukt het Frank om nog twee jongen te vangen uit de gracht. Eén jong krijgt bij deze vangactie per ongeluk een klap op z'n kop en is even een beetje dizzy. Gelukkig fleurt hij snel weer op. Ik schrijf de ringnummers op, Frank en Henk brengen de jongen terug naar de ouders die een stukje verderop zitten te treuren en hun jongen misschien al hadden opgegeven. Een onverwachte meevaller voor de ouders.

Bij het landje Vrije Geer ontdekken we een familie met vijf jongen. Ze zijn alle zeven ongeringd en willen wel op brood afkomen. Frank weet een jong met een schepnet te vangen. De vader vliegt hem aan en deelt rake klappen uit. Frank grijpt de vogel in een flits bij de kop en Rob neemt hem over. Met enige moeite weten we de woesteling in een juten zak te krijgen waar hij even de tijd heeft om af te koelen. Als eerste ringen we het jong. De vader is nog niet in de rui. We zien de vervaarlijke keiharde knobbel op de vleugelboeg die helemaal rood is aangelopen, een geducht wapen.

Via een tussenstop bij de Stadiongracht waar we een al geringd koppel met één juveniel aflezen fietsen we langs de Stadionkade naar het Beatrixpark. Langs de kade mooie gemaaide gazons, prima foerageergebied voor Nijlganzen. Frank zegt: "Nijlganzen kunnen hier niet met succes broeden omdat de jongen door de steile kade niet op de kant kunnen komen. Ze zouden hier verdrinken. Van andere plaatsen weet ik dat dat ook daadwerkelijk gebeurt. Het zou mooi zijn als de gemeente hier en daar een mogelijkheid creëert voor jonge vogels, en natuurlijk ook voor andere dieren, om op de kant te klauteren." In het Beatrixpark heeft Frank binnen no time een wakende man te pakken. Z'n vrouwtje zit waarschijnlijk ergens te broeden. Een andere waker

afcheid van Frank en Rob. Zij gaan nog een laatste koppel jongen proberen te ringen in de Venserpolder vandaag. Dat is ze wel toevertrouwd. De oogst gekleurringde vogels vandaag is 22 Nijlganzen, twintig juvenielen en twee adulte mannen, één juveniele Wilde Eend en een koppel Meerkoeten.

Een werkinterview met Frank Majoor

Frank werkt voor Sovon-vogelonderzoek en is al jarenlang gepassioneerd ringer. Op zijn website is meer te lezen over de ringprojecten waar hij een bijdrage aan levert (www.frank-majoor.nl). Tijdens het fietsen van de ene locatie naar de andere stel ik wat vragen over het ringonderzoek en de resultaten.

FvG: Wat is het doel van al dat gering?

FM: De vogels worden geringd in het kader van het RAS-project (Retrapping Adults for Survival). Omdat kleurringen veel gemakkelijker kunnen worden afgelezen dan de traditionele metalen ringen komen veel meer terugmeldingen binnen. Daardoor is het mogelijk meer te weten te komen over hoe lang de vogels leven en hoe ze zich verspreiden. In het geval van Nijlganzen komen we ook dingen te weten over hun sociale leven, wie hun partner is en hoeveel, hoe vaak en waar ze jongen krijgen. Ook vang en ring ik vogels in opdracht van het ministerie van EZ, om meer te weten te komen over vogelgriep in populaties wilde vogels. Wilde vogels die besmet zijn met een vogelgriepvirus worden daar totaal niet ziek van, terwijl onze doorgefokte bio-industriekippen er massaal aan dood gaan.

FvG: Sinds wanneer ring je in Amsterdam?

FM: Ik ben in 1997 begonnen met Kokmeeuwen, vooral in het Oosterpark. Later kwamen daar

FOTO: FRANK VAN GROEN

Met een waterpomptang knijpt Frank een metalen ring dicht